

Ομιλητής:
Νίκος Σγουρινάκης

Η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή στο πλαίσιο της
επιχειρηματικής δράσης.
Τα επικίνδυνα σημεία και ο εντοπισμός ύποπτων
φαινομένων στα νομικά πρόσωπα και οντότητες
Ο «προληπτικός έλεγχος»

Φοροαποφυγή:

Η επίσημη πρώτη νομοθετική εμφάνιση 1/1/2014

- Η φοροαποφυγή, ως έννοια, αποδίδει την δυνατότητα της μη καταβολής φόρου, ή καταβολής μικρότερου ποσού από αυτό που φυσιολογικά θα επιβάρυνε μία συναλλαγή.
- Η δυνατότητα αυτή, κατά βάση, προκύπτει από νομοθετικά κενά και ασφαλώς σχετίζεται με άριστη γνώση των φορολογικών θεμάτων.
- Η διαφορά της από την φοροδιαφυγή είναι ότι η τελευταία παραπέμπει ευθέως σε μη νόμιμες και εν πολλοίς, δόλιες μεθοδεύσεις, με στόχο την απόκρυψη εισοδημάτων, την ανακριβή απόδοση φόρων, την αλλοίωση στοιχείων και δικαιολογητικών, την παραπλάνηση των οργάνων της Πολιτείας, την μη έκδοση παραστατικών. Οδηγεί σε πλημμελή δήλωση φορολογητέας ύλης κ.λπ. (Άρθρο 55 ΚΦΔ).

Φοροαποφυγή:

Καταχρηστική «αξιοποίηση» της Φορολογικής Νομοθεσίας

- Με την **φοροαποφυγή**, νομότυπα, «αξιοποιούνται» από τον φορολογούμενο κενά στην Φορολογική Νομοθεσία, αναζητούνται εναλλακτικές λύσεις σε φορολογικά θέματα, ώστε η τελική φορολογική επιβάρυνση **να είναι η πλέον ανώδυνη**.
- Στην ουσία, επιδιώκεται **η εφαρμογή της αρχής της αριστοποίησης**, αυτό που χαρακτηρίζει την επιβίωση του ανθρώπου στον πλανήτη, δηλαδή την αρχή της επίτευξης του άριστου αποτελέσματος, με την χρήση όσο το δυνατόν μικρότερης ποσότητας παραγωγικών δυνάμεων. Υπό την έννοια αυτή, **φοροαποφυγή** είναι η προσπάθεια για μείωση της φορολογικής υποχρέωσης με νόμιμες ενέργειες, συνεπώς, η αναζήτηση του άριστου αποτελέσματος.

Φοροαποφυγή: «Τεχνητή διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων»

- Η Πολιτεία μέσω του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, καθιερώνει γενική διάταξη κατά της φοροαποφυγής, για πρώτη φορά, με την χρήση του όρου: «τεχνητή διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων», που καταλήγουν σε φορολογικό πλεονέκτημα για τον φορολογούμενο».
- Κοντολογίς, η Φορολογική Διοίκηση κατά τον προσδιορισμό του φόρου, μπορεί να αγνοεί κάθε τεχνητή διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων που αποβλέπουν σε αποφυγή της φορολόγησης και ενδέχεται να καταλήγουν στην καταβολή μικρότερου ποσού φόρου.

Φοροαποφυγή: «Τεχνητή διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων»

- Ως «διευθέτηση» θεωρείται «κάθε συναλλαγή, δράση, πράξη, συμφωνία, επιχορήγηση, συνεννόηση, υπόσχεση, δέσμευση ή γεγονός».
- Χαρακτηρίζεται δε **τεχνητή** η διευθέτηση, εφόσον στερείται «οικονομικής ή εμπορικής ουσίας».
- Για να καθοριστεί εάν μία «διευθέτηση» σχεδιάστηκε για να έχουμε φορολογικό πλεονέκτημα, ο φορολογικός ελεγκτής θα συγκρίνει το ύψος του οφειλόμενου φόρου, εκτιμώντας τα στοιχεία της συγκεκριμένης διευθέτησης, με το ποσό που θα όφειλε ο φορολογούμενος, με τα ίδια δεδομένα, **αν δεν είχε επινοηθεί η εν λόγω διευθέτηση.**

Παράδειγμα

Στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, ο νόμος προβλέπει την υποβολή κοινής δήλωσης των συζυγών αλλά χωριστό προσδιορισμό του φόρου κάθε συζύγου, είναι εύκολο ο σύζυγος να μεταβιβάσει στη σύζυγο εισοδήματα από ορισμένες πηγές για να φορολογηθεί ο πρώτος με χαμηλότερο (σχετικά) φορολογικό συντελεστή.

Φοροαποφυγή

Το άρθρο 38 του Ν. 4174/2013 δεν προβλέπει κυρώσεις στην περίπτωση που η φορολογική διοίκηση βεβαιώσει την ύπαρξη φοροαποφυγής. Εντούτοις, προβλέπει ότι η φορολογική διοίκηση **δύναται να αγνοεί** τις σχετικές τεχνητές διευθετήσεις φοροαποφυγής.

Φοροαποφυγή

Στην πράξη η διαπίστωση μίας διευθέτησης ή σειράς διευθετήσεων ως φοροαποφυγής **συνεπάγεται την αναδρομική βεβαίωση** από τη φορολογική διοίκηση των αναλογούντων φόρων στην περιουσία του φορολογουμένου, ως η διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων να μην είχε λάβει χώρα. Οι επιμέρους έννομες συνέπειες από τον καταλογισμό φοροαποφυγής αναλύονται σε ειδικότερες διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

Φοροαποφυγή

- Έτσι, προβλέπεται ότι δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα των ασκούντων επιχειρηματική δραστηριότητα το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος **σε κράτος μη συνεργάσιμο** ή που υπόκειται **σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς**, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 του ΚΦΕ, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα την μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό την φοροαποφυγή, η οποία μπορεί να καταλήξει και σε φοροδιαφυγή.

Ο προληπτικός έλεγχος από την πλευρά της Πολιτείας

Κατά βάση αναφερόμαστε σε προληπτικό έλεγχο από την πλευρά της Πολιτείας, με στόχο την εξακρίβωση από τα ελεγκτικά της όργανα, αν όντως τηρούνται οι φορολογικές διατάξεις.

(Διακίνηση: ΕΛΠ – ΦΠΑ – Παρακρατούμενοι φόροι)

Οργάνωση Λογιστηρίου- Εσωτερικός Έλεγχος

- Κώδικας Βιβλίων και στοιχείων
- Τήρηση βιβλίων
- Έκδοση στοιχείων
- Φυσικό αρχείο
- Ηλεκτρονικό αρχείο

Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

- **Λογιστικό σύστημα και βασικά λογιστικά αρχεία**
- Διασφάλιση αξιοπιστίας λογιστικού συστήματος.
- **Χρόνος ενημέρωσης λογιστικών αρχείων**
- Διαφύλαξη λογιστικών αρχείων.
- **Εφαρμογή της αρχής του δεδουλευμένου**

Ο «προληπτικός έλεγχος» από την πλευρά της επιχείρησης (I)

A. Φορολογία Εισοδήματος

B. Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)

Γ. Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Δ. Φορολογία ακινήτων

- ΣΤ.1 Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.)
- ΣΤ.2 Δήλωση Στοιχείων Ακινήτων (Ε9)
- ΣΤ.3 Ειδικός Φόρος επί των ακινήτων (Ε.Φ.Α.)

Ο «προληπτικός έλεγχος» (II)

Ε. Τέλος χαρτοσήμου και Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου

ΣΤ. Παρακρατούμενοι φόροι

Ζ. Ενδοομιλικές Συναλλαγές

Η. Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Διακίνηση (ΕΛΠ)

- Παραστατικά διακίνησης
- Αποθήκη
- Έλεγχος αποθεμάτων και επιμετρήσεις
- **Δειγματοληπτικός έλεγχος**
- Διενέργεια απογραφών
- **Μηνιαίες καταστάσεις αποτελεσμάτων**

Βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα

- Έλεγχος αποθεμάτων
- Έλεγχος λειτουργικών εξόδων
- Τυχόν έκτακτα – μη λειτουργικά έξοδα - ζημιές
- Σύγκριση ποσοστού μικτού κέρδους ανά περίοδο
- Εκπτώσεις – επιστροφές
- **Λογιστική – Φορολογική βάση**

Εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες (άρθρο 22 Ν 4172/2013)

- Κατά τον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα, επιτρέπεται η έκπτωση όλων των δαπανών, οι οποίες:
 - α) πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης ή κατά τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της,
 - β) αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και η αξία της συναλλαγής δεν κρίνεται κατώτερη ή ανώτερη της αγοραίας, στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση,
 - γ) εγγράφονται στα τηρούμενα βιβλία απεικόνισης των συναλλαγών της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται και αποδεικνύονται με κατάλληλα δικαιολογητικά.

Φορολογικές αποσβέσεις

- Ελέγχεται ο ορθός υπολογισμός καθώς και εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις έκπτωσης των φορολογικών αποσβέσεων που διενεργεί η επιχείρηση με βάση τις ακόλουθες διατάξεις:
- Οι φορολογικές αποσβέσεις των στοιχείων του ενεργητικού εκπίπτουν από:
 - α) τον κύριο των παγίων στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης σε όλες τις περιπτώσεις,
 - β) τον μισθωτή, σε περίπτωση χρηματοοικονομικής μίσθωσης, για περιπτώσεις συμβάσεων χρηματοοικονομικής μίσθωσης που συνάπτονται από 1 Ιανουαρίου 2014 και μετά.

Αποτίμηση αποθεμάτων

- Ελέγχεται ότι τα αποθέματα και τα ημικατεργασμένα προϊόντα αποτιμώνται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες λογιστικής.
- Η επιχείρηση δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει διαφορετική μέθοδο αποτίμησης κατά τα τέσσερα (4) έτη μετά το φορολογικό έτος κατά το οποίο χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά η μέθοδος αποτίμησης που εφάρμοσε η επιχείρηση.
- Σχετικές διατάξεις Κ.Φ.Ε. [άρθρο 25 Ν 4172/2013]
- Εφαρμογή των κανόνων Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων

Επισφαλείς απαιτήσεις

- Τακτική καταγραφή των επισφαλειών
- Οι προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων που έχουν σχηματιστεί στα φορολογικά έτη 2010 έως και 2013 μπορούν να διαγραφούν μέχρι την 31.12.2014 με βάση τις διατάξεις της περ. θ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν 2238/1994 (Πολ.1056/2015), καθόσον τα ποσά των προβλέψεων αυτών θα μεταφερθούν στα έσοδα του φορολογικού έτους 2015.
- Νέες διατάξεις περί επισφαλών απαιτήσεων
- Διασφάλιση του δικαιώματος είσπραξης

Έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα

- Ελέγχεται ότι όλα τα έσοδα (μερίσματα, τόκοι, δικαιώματα, εισόδημα από ακίνητα, μεταβίβαση ακινήτων, τίτλων κ.λπ.) που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες του άρθρου 45 του Ν 4172/2013 (Α.Ε., Ε.Π.Ε., προσωπικές εταιρείες, κ.λπ.) **έχουν θεωρηθεί έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα** (παρ. 2 άρθρου 47 Ν 4172/2013).

Επιχορηγήσεις

- Σχετικές εγκρίσεις και η εφαρμογή των προϋποθέσεων που προβλέπει το πλαίσιο χορήγησης της επιχορήγησης καθώς και η τήρηση των λοιπών προϋποθέσεων και περιορισμών για ύπαρξη τυχόν περίπτωσης επιστροφής της επιχορήγησης στον αρμόδιο φορέα.
- Ελέγχεται η ορθή καταχώριση των επιχορηγήσεων σε λογαριασμό αποθεματικού σε περίπτωση που αυτό απαιτείται με βάση σχετικό αναπτυξιακό νόμο ή σε περίπτωση ένταξης σε επιχειρησιακό πρόγραμμα που προβλέπει την υλοποίηση επενδύσεων μέσω αναπτυξιακού νόμου.

- ## Επιχορηγήσεις

Τέλος, εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση πρέπει να ελέγχεται ο ορθός υπολογισμός των αποσβέσεων αν με βάση τα ανωτέρω η αξία των επιχορηγούμενων παγίων αποσβένεται στο σύνολό της είτε από τις αποσβέσεις των επιχορηγηθέντων παγίων στοιχείων αναγνωρίζονται τελικά μόνο αυτές που αναλογούν στην αξία των παγίων που δεν επιχορηγήθηκε.

Συμφωνία μεταξύ των βιβλίων

- 1. Το άθροισμα των κινήσεων των ημερολογίων είναι ίσο με τα σύνολα των κινήσεων του γενικού καθολικού και του Ισοζυγίου.
- 2. Τα υπόλοιπα των λογαριασμών του Ισοζυγίου Πελατών και Προμηθευτών συμφωνούν με αυτά του Αναλυτικού Καθολικού (Καρτέλας) Πελάτη ή Προμηθευτή, αντίστοιχα.
- 3. Τα υπόλοιπα των λογαριασμών του ισοζυγίου της 13ης περιόδου της προηγούμενης χρήσης μεταφέρθηκαν ορθά ως υπόλοιπα έναρξης στην τρέχουσα χρήση.

Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

- (α) Έλεγχος ταμείου
- Ελέγχονται τα αναλυτικά καθολικά των λογαριασμών ταμείου και αξιόγραφων, για διαπίστωση τυχόν πιστωτικών υπολοίπων ή διαφορών.
- (β) Έλεγχος τραπεζικών καταθέσεων

Ακίνητα

- **Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) Ν 4223/2013 και Δήλωση Ε9.**
- Ελέγχεται η υποχρέωση υποβολής δήλωσης στοιχείων ακινήτων στο φορολογικό έτος πχ 2014 (δηλαδή για μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν εντός του έτους 2013 και υφίσταντο την 1η Ιανουαρίου 2014) και, σε καταφατική περίπτωση, ελέγχεται:
 - α) αν η δήλωση στοιχείων ακινήτων για συγκεκριμένο έτος έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα,
 - β) η ορθότητα των αναγραφόμενων στοιχείων στην περιουσιακή κατάσταση του έτους.

Διαχείριση λοιπών παγίων

- Μητρώο παγίων
- Εκτίμηση ωφέλιμης ζωής του παγίου
- Επιλογή συντελεστή απόσβεσης
- Επιλογή μεθόδου απόσβεσης
- Βελτιώσεις – συντηρήσεις
- Άυλα πάγια
- Τρέχοντα έξοδα (πχ καύσιμα για Μ.Μ.)

Διαχείριση Προσωπικού

- Πρόγραμμα μισθοδοσίας
- Έλεγχος εισφορών
- Έλεγχος παρακρατούμενων φόρων
- Εξωτερικοί συνεργάτες
- Συμβάσεις
- Υποβολή τριμηνιαίων καταστάσεων

Δάνεια – Υποχρεώσεις προς τρίτους

- Χρηματοοικονομικά έξοδα
- Δανειακές συμβάσεις
- Επαλήθευση επιτοκίων
- Εμπράγματα και προσωπικές εγγυήσεις

Ολοκλήρωση Εσωτερικού Ελέγχου

- **Συμπεράσματα**
- **Νέο πνεύμα και φιλοσοφία αντιμετώπισης του φορολογικού ελέγχου**
- **Επίλογος**